

... aki nem énekel ...

Az idegenforgalmi ismertető szerint a kolozsvári Farkas utcai templom egyik déli oldalpilléren ma is olvasható egy 1577-ből származó latin nyelvű felírás:

Qui non canit in coro, Stat sicut bos in foro — aki nem énekel a kórusban, áll mint ökör a vásárban. Televíziós istentiszteletek képsorai jelennek meg előttem: a 65., 66. vagy 89. zsoltár éneklése és a lelkészek, presbiterek, intézményi ünnep esetén a zászló bevonulása közben a kamera a „bégombolt” ajakkal álló fiatalokat és idősebbeket pásztázza ...

Hogy ez az egyházi iskoláink újraindulása utáni második évtizedtől megváltozzék, a Magyarországi Református Egyház Zsinata 2005. évi májusi ülésén elfogadta a közoktatási törvénynek azt a módosítását, melynek részeként a közoktatási intézményekben (a református általános- és középiskolákban) az egyházi ének tantárgyat kötelezően be kell vezetni. A törvény végrehajtásáról, a bevezetés feltételeinek, részleteinek kidolgozásáról szeptember eleje óta több egyeztetés történt, melyekbe énektanárok, hitoktatók, vallástanárok és az ügyben érintett egyházmegyei szakelődök kapcsolódtak be.

A beszélgetéseket egy mondattal talán úgy lehetne összegezni, hogy a különböző iskolatípusok és az eddigi gyakorlat következtében igen sokféle kérdést kellett áttekinteni és kell megoldani a tantárgyi bevezetés során, az alap gondolatban azonban egyetértett mindenki, bármely iskolából és bármely tantárgyi területéről érkezett is: az éneklés és így az egyházi ének tantárgy bevezetése az intézmények egyházhoz kötődése, református jellege és az ott tanuló gyermekek hitbeli nevelése szempontjából kulcskérdés, és ehhez a tantárgy bevezetés igen hathatósan tud hozzájárulni.

Miért szükséges, hogy az egyházi ének önálló tantárgyként megjelenjék az iskolai oktatásban, hiszen az istentiszteleteken, iskolai és osztályáhítatokon, a hittanórákon és sokhelyütt az énekórán is szerepet kap az éneklés?

Egységesnek mondható az a kialakult vélemény, miszerint az előbb felsorolt alkalmak mellett fontos, hogy a gyerekek egy-egy évben életkorukhoz mérten koncentráltabb, rendszerezett ismereteket és mindenekelőtt az éneklés élményét és örömét kapják meg e tantárgyon keresztül, tapasztalják meg az éneklés, a közösségformáló együttes éneklés élményét! Ez alapvetően más szemlélet, mint amely a mai élményközpontú zenefogyasztásra jellemző, amely szinte csak a könnyen emészthető, kellemes hangzást, a „feeling”-et értékeli. Ez a zeneiség nem elsősorban a zsigereket mozgatja meg, nem csupán a szórakozást szolgálja, nem extázist, inkább katarzist teremtő élmény. Meg kell figyelteni a dallamon túl az énekek szövegét is, így lesz az egyházi ének egyszersmind hit-tan, Krisztus felé segítő lelki nevelődés, lelki gyarapodás.

Szóltam már az éneklés közösségteremtő erejéről. Az egyházi ének mint tantárgy legfontosabb célja, hogy a gyerekeket a megtanult énekek is a gyülekezeti életbe és így a Krisztus-testbe épüléshez, kapcsolódáshoz segítse, hogy a gyülekezeti alkalmakon ne csak néző-hallgató, hanem résztvevő legyen.

Az egyeztető megbeszélések szerint mind alsó, mind felső tagozatban, a gimnáziumokban pedig általában a belépő osztályokban indokolt a tantárgy felvétele. Főképpen a hetedik osztálytól kezdődő oktatásban az éneklés mint elsődleges élmény kiegészül ének- és zenetörténeti ismeretekkel a zenei látókör tágítása céljából. Különösen a régies dallamok, énekek megszerettetését segíti a szöveg tartalmának, üzenetének elmélyítése, az eredeti történeti környezet vagy éppen a zeneirodalmi kapcsolódás megismerése, az egyházzenei alapismeretek, legfontosabb személyek és művek megismertetése Goudimeltől Schützön át Bachig és Huszár Gáltól Maróthi Györgyön keresztül Gárdonyi Zoltánig. Ennek érdekében tanári segédanyagokat kell szerkeszteni és ugyanezen célból, valamint a zenei-pedagógiai módszerek és a szükséges bibliaismeret átadása céljából fontos az a 60 órás tanfolyam, mely leghamarabb 2006. júniusában indulhat el. Mindezt megelőzi majd a tervek szerint jövő év március végén egy kétnapos konferencia, ahol a tantárgyi bevezetés kérdéseiről már részletesebb tájékoztatót fognak kapni az érintettek.

A fő zenei cél azonban mindenekelőtt a manapság annyira hiányzó aktív közös éneklés gondozása, fejlesztése.

Bódi Tamás

40 éves a nyári kántorképző tanfolyam

A négy évtizede folyó kántorképzésre emlékezve gyűltek össze az egykori és mai tanfolyamok hallgatói, oktatói 2005. június 24–25-én Debrecenben. A rendezvényen részt vett mintegy 90 fő legalább három nemzedéket képviselt. Az alapítók közül ott volt *Kalocsay Ferenc* főt nyugalmazott kántor-karnagy és *Sepsy Károly*, a Nagytemplom szintén nyugdíjba vonult orgonista-kántora. A péntek esti nagytemplomi ünnepi megemlékezésen mindketten szolgáltak. A találkozó résztvevőiből alakult kórust a jelenlegi tanárok és tanfolyamvezetők —*Berkesi Sándor*, *Bódi Tamás*, *Veres Györgyné*, *Kárpáti Berkesi Boglárka*, *Kun Zsuzsanna*, *Kurgyis András*— dirigálták, orgonán játszott *Lőrincz Katalin*, *Andrássy Mátys Gabriella* és *Sepsy Károly*. A kórus ajkán zömmel azon szerzők —*Bárdos Lajos*, *Osváth Viktor*, *Ádám Jenő*, *Gárdonyi Zoltán*, *Draskóczy László*, *Máté János*— kórusművei hangzottak fel, akik az ünnepi megemlékezésen nem lehettek jelen.

A bensőséges, vidám hangulatú szombat délelőtti programban a tanfolyamok egykori és jelenlegi vezetői mellett emlékeiről szólt egy volt kántorvizsgás —*Tóth Árpádné Boldizsár Margit*—, és felszólalt *Szabó Gábor*, a zsinati ének-

zenei bizottság jelenlegi elnöke is. A közös éneklésen, beszélgetésen, emlékek felidézésén túl szombat délután a Szabadság-telepi templom orgonájánál valódi kántortovábbképző programmal zárult a találkozó. Első részében *Karasszon Dezső* tartott előadást a gyülekezeti ének kíséretének művészetéről. Háromévtizedes nagyerdei orgonista-kántori szolgálatának tapasztalatairól szólva a hallgatóság előtt is nyilvánvalóvá vált: az egyházzenei szolgálat lényege, hogy az istentisztelet zenei minőségét megteremtse és az orgonakíséret művészi eszközeivel a gyülekezet éneklését is erre a szintre segítse. Ugyanerről szólt egy tanítványa: *Bessenyei Mihály*, a Csapó-kerti gyülekezet kántora is, aki nem zenei főhivatásként végzi egyházzenei szolgálatát. A délután második részében *Pálúr János* orgonakoncertjére került sor, aki „Az orgona-improvizáció művésze” címmel először szóban osztotta meg gondolatait a résztvevőkkel, majd két gyülekezeti ének dallamára építette fel mintegy 40 perces koncertjét.

A találkozó számos résztvevőjében megszületett az óhaj hasonló alkalom rendezésére. Idézzük fel az előzményeket és a négy évtized fontosabb eseményeit!